

ЗАВАЛЛЯ — селище міського типу Гайворонського району [Кіровоградської області](#). Знаходиться на лівому березі Пд. Бугу, за 170 км від обл. центру, за 22 км від райцентру та за 14 км від залізнич. ст. Хашувате. Площа 5,99 км². Насел. 5201 особа (2001, складає 89,7 % до 1989), переважно українці. Назву отримало від великих провалів у землі. Вперше згадується у писем. джерелах 1462. Тоді З. перебувало у межах кордонів Великого князівства Литовського та належало князям Коріатовичам. Від 1569 — у складі Брацлав. воєводства. Згодом відійшло у власність графа Потоцького. Через З. у 19 і на поч. 20 ст. проходив пошт. шлях від м-ка Саврань (нині смт Одес. обл.) до м-ка Тернівка (нині село Бершад. р-ну Вінн. обл.). 1880 тут відкрито церк.-парафіял. школу. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. Жит. зазнали сталін. ре-

пресій, потерпали від голодомору 1932–33. Від 31 липня 1941 до 14 березня 1944 — під нім.-фашист. окупацією. Нацисти вивезли на примусові роботи до Німеччини 50, розстріляли 10 заваллівців. На фронтах 2-ї світової війни воювало 600 жит., з них 190 загинуло. Від 1957 — смт. Від 1930 тут працює «[Заваллівський графітовий комбінат](#)» (див. також [Заваллівське родовище графіту](#)). У З. — заг.-осв. школа, школа-інтернат, 2 дитсадки; муз. школа, Будинок культури; лікарня; відділ. 2-х банків. Діють реліг. громади УПЦ МП, свідків Єгови, євангелістів християн-баптистів. Функціонує нар. аматор. хор. Пobl. З. виявлено поселення доби неоліту (6–5 тис. до н. е.), трипіл. (3 тис. до н. е.) та черняхів. (2–4 ст. н. е.) культур. Встановлено пам'ятник воїнам, які загинули під час 2-ї світової війни.

[О. А. Павличук](#), [А. В. Чечельницький](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Завалля / О. А. Павличук, А. В. Чечельницький // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-15001>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).